

Subject Area
Education Sciences

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 99
PP: 1970-1985

Arrival
25 April 2022

Published
30 June 2022

Article ID Number
62622

Article Serial Number
11

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/8/sssj.62622>

How to Cite This Article

Cebiroğlu, T. & Gülbahar, B. (2022). "Montessori Eğitimi Günlük Yaşam Etkinliklerinin Çocukların El Ve Bağımsız Hareket Etme Becerilerine Etkisine İlişkin Uygulayıcıların Görüşleri" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:99; pp:1970-1985

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Montessori Eğitimi Günlük Yaşam Etkinliklerinin Çocukların El Ve Bağımsız Hareket Etme Becerilerine Etkisine İlişkin Uygulayıcıların Görüşleri¹

Practitioners Views On The Effect Of Montessori Education's Daily Life Activities On Children's Hands And Independent Movement Skills

Tuğba CEBİROĞLU¹ Bahadır GÜLBAHAR²

¹ Öğretmen, Demirci İlkokul ve Ortaokulu, Samsun, Türkiye

² Doç. Dr. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Kırşehir, Türkiye

ÖZET

Çocukların ilk eğitimleri ailede başlar. Aileden sonra eğitimin ilk basamağı ise okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Erken çocukluk eğitim dönemi ise bireylerin ileriki yaşlarında kullanacakları tüm becerilerin kazandırıldığı büyük öneme sahip olan kritik bir dönemdir. Çocuklardan kazanılması beklenen davranışların gelişmesinde uygun ve etkili öğrenme ortamlarının oluşturulması, çocuklara rehberlik yapılması, ihtiyaç duyacakları tüm becerileri kazanabilmesinde okullarda uygulanan eğitim programları çok etkilidir. Bunun yanında okuldaki uygulanan eğitim programlarının evde de paralellik göstermesi gelişim devamlılığı açısından büyük öneme sahiptir. Bu çalışmada Montessori eğitiminde günlük yaşam becerileri etkinliklerinin 5-6 yaş çocuklarının el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerilerine etkisine ilişkin uygulayıcıların görüşleri incelenmiştir. Araştırma nitel bir araştırma olup, çoklu durum çalışması desenine göre çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2021-2022 eğitim öğretim yılında Samsun ili Merkez ilçesinde Montessori eğitimini uygulayan ve gönüllü olarak çalışmaya katılan 10 öğretmen ve 10 veli oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri çoğunlukla yüz yüze iletişim ile yapılan, telefon gibi sözlü veya görüntülü iletişim araçları kullanılarak da yapılabilen veri toplama tekniği olan görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin incelenmesi sonucunda öğretmenlere göre günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerilerine etkisinin çok önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Veliler ise çocuklarının Montessori eğitimi almaları ile birlikte bu eğitim programına göre evlerinde çocuklarının günlük yaşam becerilerini destekleyecek ortamlar hazırladıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Maria Montessori, Montessori Eğitimi, Günlük Yaşam Becerisi

ABSTRACT

Children's first education begins in the family. The first step of education after the family is pre-school education institutions. Early childhood education period, on the other hand, is a critical period of great importance in which individuals acquire all the skills that they will use in their future years. Education programs implemented in schools are very effective in creating appropriate and effective learning environments, guiding children, and acquiring all the skills they will need in the development of the behaviors expected from children. In addition, the parallelism of the education programs applied at school at home is of great importance for the continuity of development. In this study, the views of practitioners on the effects of daily life skills activities in Montessori education on the hand skills and independent movement skills of 5-6 year old children were examined. The research is a qualitative research and it was studied according to the multiple case study pattern. The sample of the study consists of 10 teachers and 10 parents who applied Montessori education and participated in the study voluntarily in the central district of Samsun province in the 2021-2022 academic year. The data of the research were collected by the interview method, which is a data collection technique that can be done by using face-to-face communication and verbal or video communication tools such as the telephone. The data were analyzed with the descriptive analysis method. As a result of the examination of the data obtained, it was concluded that the effects of daily life skills activities on children's hand skills and ability to act independently are very important according to the teachers. It has been determined that parents prepare environments that will support their children's daily life skills in their homes according to this education program, together with their children's Montessori education.

Keywords: Maria Montessori, Montessori Education Daily Living Skills

1. GİRİŞ

Erken çocukluk dönemi bireylerin uzun yıllar boyunca kullanacakları becerilerinin kazandırılması gereken çok mühim bir dönemdir. Yaşamın ilk yıllarında kazanılması beklenen bilgi, beceri ve alışkanlıklar yaşamın daha sonraki yıllarında da etkili olduğu için dikkatle, özenle ve doğru bir şekilde desteklenmesi ve bireye o konuda rehberlik yapılması gerekmektedir (Beken, 2009: 1). Bu noktada okul öncesi eğitim kurumları mutlaka çocuklara temel yaşam becerilerini kazandırmaya destek olma amacı ile planlanmalı ve düzenlenmelidir bunun paralelinde çocukların tüm gelişim alanlarına da destek olması gerektiği de en önemli amaçlarından biri olmalıdır (Keskin, 2017: 30).

Çocuklarda kazanılmasını beklenen davranışların gelişmesinde, uygun ve etkili öğrenme ortamları oluşturmak, rehberlik yapmak ve çocukların ihtiyaç duyduğu tüm becerileri kazanabilmesinde eğitim programları çok büyük bir etkiye sahiptir (Aksoy, 2020: 280). Ülkemizde de Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2013 yılında yayınladığı Okul Öncesi Eğitim Programı uygulanmakta olup okul öncesi eğitim programının yanı sıra farklı eğitim yaklaşımlarına da yer

¹ Bu makale, Ahmet Yesevi Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Eğitim Yönetimi Ve Denetimi, Yüksek Lisans Programında tanımlanan "Montessori Eğitimi Günlük Yaşam Etkinliklerinin Çocukların El Ve Bağımsız Hareket Etme Becerilerine Etkisine İlişkin Uygulayıcıların Görüşleri" adlı dönem projesinden üretilmiştir.

verilmektedir. Başta Montessori eğitimi olmak üzere Waldorf, Orman Okulları, High Scope ve İlk Yıllar programı gibi çağdaş eğitim yaklaşımlarına da yer verilmektedir (Kural ve Ceylan 2021: 170).

İtalya'nın ilk kadın doktoru olan Maria Montessori tarafından geliştirilmiş olan bu yaklaşımda çocuklar tamamen gerçek materyaller ile çalışırlar ve bu materyaller çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyecek niteliktedir. Montessori eğitimi çocuğun merkezde olduğu ve tamamen çocuğun gelişimini desteklemek amacı ile kullanılan materyaller, çocuğa uygun olarak hazırlanmış sınıf ortamları ile tamamen çocuk odaklı bir eğitim anlayışına sahip çağdaş bir eğitim metodudur. (Keskin, 2017: 52). Tamamen kendine özgün bir metot geliştiren Maria Montessori çocukluk döneminin kendine özgü özellikleri olan bir evre olduğunu düşünmektedir. Bu düşüncesi noktasında Maria Montessori yetişkinlere göre çocukların çok farklı yeteneklere sahip olduklarını ifade etmiştir. Bu düşüncesini sadece ve sadece çocuklara yönelik olarak yaptığı araştırmaları desteklemektedir (Mutlu ve ark. 2012: 115).

Montessori eğitim programı uygulanırken önemli derecede Montessori materyallerinden faydalanılmaktadır. Montessori materyalleri sınıf içi donanım ve uygulamaları zenginleştirilmesi açısından büyük öneme sahiptir. Materyaller tamamen çocuk merkezli düşünülerek planlanmıştır öyle ki materyallerle çalışma yaparken çocuk eğer yanlış yapıyorsa o yanlışını tek başına bulup düzenleme imkânı bulmaktadır. Materyallerle çalışırken çocuğa yanlış yaptığı öğretmen tarafından söylenmez ve buna gerek kalmadan kendisinin fark edebileceği özelliklere sahip olarak tasarlanmıştır. Eğer çocuk bu yanlışlığı fark edemiyorsa o materyal ile ilgili olarak yeterli gelişmeye sahip olmadığı bilgisini vermektedir (Köroğlu, 2019).

Çocuğun gelişimini destekleyen materyaller kuşkusuz çocukların gelişim alanları ile ilişkili bir durumdadır. Montessori Eğitim yaklaşımında uygulanan alanlar ise duyu ve müzik eğitimi, zihinsel ve aritmetik eğitim, dil ve okuma-yazma eğitimi ve günlük yaşam eğitimi olmak üzere beş temel alan bulunmaktadır (Danişman, 2012: 100). Günlük yaşamla ilgili yapılan aktiviteler ve etkinlik uygulamaları Montessori eğitimi için çok önemlidir. Çocuklar günlük yaşamda kullanabileceği bazı amaçları günlük yaşamda kullanılan materyalleri kullanarak planlar ve bu amaçlara ulaşabilmek için birtakım fiziksel hareketler kazanır (Keskin, 2017:104).

Montessori eğitiminde çocukların uyguladıkları faaliyetler yalnızca öğretim amaçlı olan materyalleri kullanmakla sınırlandırılmamıştır. Günlük yaşamla ilişkili olan işleri de öğrenmektedirler bunlar; çevreyle ilgili bakım işlerini yapma, grupla birlikte yapılacak günlük işler ve bakım işleri yapma, küçük motor becerilerini kullanmayı gerektiren rutin işleri yapma ve bireysel bakım ile ilgili işleri yapma (Köroğlu, 2019:19) ile aktarma çalışmaları, toz alma çalışmaları, çalışma halısını yere serme ve rulo yaprak halıyı kaldırma çalışmaları (Durakoğlu, 2011: 134)'dır. Bu ve daha fazla aktivite örnekleri çocukların kaslarını kontrol edebilmelerini, el becerilerini geliştirmelerini, bağımsız hareket edebilmeyi geliştirdiği ve desteklediğini (Keskin, 2017: 114) ifade etmiştir.

Farklı bir araştırma ise Montessori eğitim felsefesinin çocukların psikolojik dayanıklılığına etkisinin incelenmesi amacı ile yapılmıştır (Saki ve Tekin, 2020). Montessori okullarında kavramların mekân örgütlenmesine etkisinin yansımalarının neler olduğunu irdelemek amacı ile çalışma yapılmıştır (Türk ve Sarı, 2020).

Yapılan bir diğer çalışma ise Montessori öğretmenleri ile ilgili olmuştur bu çalışma Montessori öğretmenlerinin ve Montessori okullarında görev yapan yöneticilerin 3-6 yaş erken çocukluk sınıflarında hazırlanmış olan çevreyi nasıl düzenlediklerine dair yapılmıştır (Kural ve Ceylan, 2021). Bu konu da yapılmış bir diğer araştırmanın amacı ise okul öncesi eğitim programında yer alan öz-bakım becerileri kazanımlarının ne oranda gerçekleştiğini belirlemek için öğretmen görüşlerini alarak yapılan incelemedir (Çelik ve Şahin, 2021).

Bu çerçevede araştırmanın problem durumu Montessori Eğitiminde Uygulanan Günlük Yaşam Etkinliklerinin Çocukların El ve Bağımsız Hareket Edebilme Becerilerine Etkisine ilişkin uygulayıcıların ve velilerin görüşlerinin nasıl olduğudur. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

- ✓ Montessori eğitiminde günlük yaşam becerileri etkinliklerinin 5-6 yaş çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine etkisine yönelik olarak öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
- ✓ Montessori eğitiminde günlük yaşam becerileri etkinliklerinin 5-6 yaş çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine etkisine yönelik olarak velilerin görüşleri nelerdir?

Bu araştırma Montessori eğitimi ile ilgili birçok çalışma yapılmasına rağmen Montessori eğitiminde uygulanan günlük yaşam etkinliklerinin çocukların el ve bağımsız hareket edebilme becerilerine etkisinin incelenmesi ile ilgili bir çalışma yapılmaması sebebi ile ve bu inceleme sonrasında tespit edilecek sonuç ve çözüm önerileri ile bu alan da yapılmış olan çalışmalara, Montessori eğitimi veren öğretmenlere, Montessori eğitimi alan öğrencilere, Montessori okullarında görev yapan yöneticilere katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır.

Araştırma 2021-2022 eğitim öğretim yılında Samsun ili Merkez ilçesinde Montessori Eğitim yaklaşımı ile uygulayan 10 öğretmen'in ve 10 velinin katılımı ile ve katılımcıların veri toplama aracına verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

2. LİTERATÜR

2.1. Okul Öncesi Eğitim

Doğumdan başlayarak ilkokula başlayana kadar 0-6 yaş arası içine kapsayan bu yaş grubu çocuklar için tüm gelişim alanlarını destekleyecek ve zengin çevre uyarıcıları ile çeşitlendirilmiş ve toplumun kendi kültürel özellikleri de dikkate alınarak çocuğun en iyi şekilde eğitim almasını sağlayan eğitim sürecine denir (Dere ve Poraz, 2003:21).

Montessori Yöntemi: Çocuğu birey olarak kabul eden ve onu tüm özellikleri ile olabilen en yüksek seviyeye ulaştırmayı ve mutlu insanlar yetiştirmeyi planlayan, özüne baktığında da üretebilen insanlar yetiştiren hayata dair olan bir eğitimidir (Keskin, 2017:73).

2.2. Maria Montessori'nin Hayatı

Maria Montessori, kendi adını verdiği Montessori eğitim metodunun kurucusudur. Maria Montessori 1870 yılında İtalya da dünyaya gelmiştir (Keskin, 2017:44). Montessori'nin yaşadığı dönemde maalesef kadınlar sosyal hayat ve toplumda aktif değillerdi (Korkmaz, 2015:55) buna rağmen Maria Montessori çok üstün bir gayret ve başarı göstererek İtalya'da 1896 yılında ilk kadın doktoru unvanına sahip olarak tıp eğitimini tamamlamıştır (Keskin, 2017:44).

Asistan doktor olarak çalıştığı dönemlerde bir taraftan da özel araştırmalarına devam eden Montessori özellikle çocukların öğrenme becerisini nasıl gerçekleştirdiklerini merak ederek analiz etmeye çalışmıştır ve daha sonraki yıllarda da hayatını tamamen çocuklara ve çocukların eğitimine adanmıştır çocuklar ilgili çalışmaların dışında başka hiçbir çalışma ile ilgilenmemiştir (Durakoğlu, 2011:134).

Montessori Roma Üniversitesindeki görev yaptığı dönemlerde öğrenme güçlüğü olan ve zihinsel engelli çocuklarla çalıştığı için çocukların öğrenme sorunları dikkatini çekmiştir. Öğrenme güçlüğü yaşanan çocuklarla çalıştığı sınıflarda şimdiki adı Montessori materyalleri ismi ile anılan araçları geliştirmiş ve özel çocuklardan aldığı olumlu netice sonrasında bu araçların normal çocuklar üzerinde daha da etkili olacağı kanısına vararak bu noktada çalışma yapmaya başlamıştır (Dere ve Poyraz, 2003:148).

Maria Montessori 15 yıl doktor olarak çalıştıktan sonra 1907 yılında 3-6 yaş arası çocuklar için Çocuklar Evi adı altındaki ilk kurumunun temellerini atmıştır (Baykul, 2015:11). Çocuklar evinde; çevreden kaynaklı bir disiplin birlikte çocuklara sunulmuş özgür bir ortam vardır. Çocuklara iş birliği yapabilecekleri, birbirlerine anlayışlı ve yardımcı olabilecekleri ortamlar oluşturularak hem ahlaki açıdan hem de çocukların kişiliklerini besleyecek değerlere önem verilmiştir (Baykul, 2015:137). Montessori' geliştirdiği bu çağdaş eğitim yaklaşımının çocukların gelişimine ve ailelerine olan katkısı ölçülebilecek gibi değildir. Montessori'nin başarılı eğitim metodu ve çocukların yuvası hızlı bir şekilde tüm dünyaya hızla yayıldı ve hala ilk gün ki gibi önemini koruyarak dünyadaki tüm çocuklara hizmet etmektedir (Koroğlu, 2019:12).

2.3. Montessori Eğitim Felsefesi

Montessori eğitim felsefesinin temelinde Froebel, Rousseou ve Pestalozzi'nin görüşleri vardır. Bu üç düşünürün ortak noktası çocukların iç potansiyelinin ancak sevgi dolu ve özgür bir ortamda gelişebileceğidir. Montessori' göre ise çocukluk "yetişkinliğe gidişte geçici bir yol olmayıp, insanlığın başka bir kutbudur" (Aral, Kandır ve C.Yaşar, 2002:36).

Montessori eğitim yaklaşımı bilimsel bir metottur. Çocuklara ve çocukluğa dair bilgiler temelini oluşturmakta olup çocukların bilişsel ve bedensel gelişimleri hakkında keşfedilmiş olan yasalarla geliştirilmiş çağdaş bir eğitim yaklaşımıdır (Baykul, 2015:15). Montessori yöntemi pedagojik teknikler dikkate alınarak, psikoloji ve felsefi kavramlarının birleşimi ile oluşturulmuştur. Bu yöntem çocukların tekrarlanan somut çalışmalar ile etkinliklere kendi isteği doğrultusunda katılma, kendini eğitime ve akranlarına bir şeyler öğretme gibi sosyal iletişim kurabilecekleri, arkadaşları ile işbirliği yapabilecekleri davranışlara teşvik eder ve sınıfta çocuklara bu davranışları kazanabilecekleri ortamlar sunmaktadır (Dere ve Poyraz, 2003:148).

2.4. Montessori Eğitim Programı

Montessori Programı çocuğun hazırlanmış olan öğrenme ortamlarına katılması aktif bir şekilde katılması için onu cesaretlendiren eşsiz bir programdır. Günlük planın akışına baktığımız zaman çocukların hem bireysel çalışmalar

yapabileceği şekilde hem de sınıf arkadaşları ile birlikte grup şeklinde oyun oynamasına fırsat oluşturacak şekilde düşünülmüştür. Montessori oyunu tanımlar “Oyun çocuğun işidir.” İfadesi ile tanımlamıştır ve çocuklar için oyunun aslında ne derece bir öneme sahip olduğunu ifade etmiştir. Montessori sınıflarında 3 ve 6 yaş grup arasındaki çocuklar aynı sınıfta eğitim alırlar. Bunun sebebi de oldukça etkili bir yöntem sınıfın büyük çocuklarından, yeni becerileri öğrenme ve geliştirme konusunda kendilerinden küçük olan sınıf arkadaşlarına yardımcı olmaları beklenmektedir (Yıldızbaş ve Aslıyüksek, 2016).

Montessori programının mühim bir kısmında materyaller ile çalışma vardır. Bu nokta da Montessori materyalleri bu eğitim felsefesinde büyük bir öneme sahiptir. Öğretmenin çocuğa yanlışı söylemediği çocuğun yanlışı tek başına bulabileceği ve kendi düzenlemesi yapabileceği ortamın sunulduğu eşsiz bir özelliğe sahip olması Montessori eğitim programının en önemli özelliklerinden bir tanesidir (Koroğlu, 2019:15).

Montessori eğitiminde yapay değil gerçek materyallerin kullanılması, çalışma esnasında sürecin önemli olması, işbirliğinin ön plana çıkması, akran öğretiminin önemsenmesi, hem sorumluluk sahibi olması hem de özgür olması, tamamen bireysel yeteneğe göre ilerlemesi gibi bir çok özellik programın en önemli karakteristik öğeleridir (Zakir, 2019:61).

2.5. Montessori Sınıfının Özellikleri

Montessori eğitiminde sınıf düzeni çok önemlidir. Çocuklar için sınıf ortamı kendilerini rahat hissedebilecekleri ve bağımsızlıklarını geliştirebilecek noktada özgür olabilecekleri bir ortama sahiptir. Doğal ve gerçek nesnelere sınıfta bulunması ön plandadır. Sınıftaki mobilyalar, çocukların hareket ettirebilecekleri ağırlıkta olan gerçek ve tamamen çocukların boylarına uygun şekilde tercih edilir. Sınıftaki tüm malzemeler gerçekten nesnelere oluşur belki birçok annenin eline vermekten korktuğu bıçak gibi bardak gibi gerçek nesnelere ile çocuklar Montessori sınıfında etkinlikler yapabiliyorlar (Dere ve Poyraz, 2003:155).

Montessori sınıfları tamamen çocukların ihtiyaçlarına göre düzenlenerek özgür bir şekilde hareket edebilecekleri ve kendi tercih ettikleri materyal ile diledikleri kadar kimse tarafından çalışması bölünmeden en önemlisi de özgürce çalışabildiği bir sistem vardır. Çocuk çalışması bittikten başka arkadaşının da o materyali kullanabilmesi için eksiksiz ve düzenli şekilde aldığı yere bırakır ve bu noktada ondan yapılması beklenen davranışları da gerçekleştirerek sorumluluk alma gibi özellikleri de kazanması sağlanmaktadır (Yıldızbaş ve Aslıyüksek, 2016). Sınıftaki materyallerin hepsi çocukların rahatlıkla ulaşabileceği şekilde sunulur ve kimseden yardım almadan kullanabileceği büyüklükte olması dikkat edilen noktalardan bir tanesidir. Montessori materyalleri sınıfta basitten karmaşığa doğru özellikle de soldan sağa doğru bir şekilde renklerden faydalanarak düzenlenir (Aksoy, 2020:281).

Montessori yaklaşımında öğrenme ortamları ifade edilen sınıflar öğretmenin rehberlik ettiği ve çocuklar için özenli ortamların hazırlandığı, çocuklara tamamen onlar gibi doğal bir yaşam alanı sunan özelliklere sahiptir. Yöntemde önemli bir yere sahip olan Montessori materyalleri çocukların kendi hatasını fark edecek ve kontrolünü sağlayacak şekilde planlanmıştır bu süreçte de öğretmen sadece bir gözlemci durumundadır (Sop ve Turgut, 2021:71).

Montessori eğitiminde dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan bir tanesi de materyallerde eksik parça olmamasıdır. Öğretmen eksik parça olan malzemesi varsa onu kullanım alanında ayırmalıdır. Materyallerin sınıfta çocukların dikkatini çekecek şekilde düzenli sunulması çok önemlidir. Her materyalden bir tane bulunması da çok dikkat çeken bir özellik bu şekilde çocuklar çalıştıkları materyal de sık tekrarlar yaparak daha iyi pekiştirme fırsatı bulurken çalışmayı bırakana kadar diğer arkadaşının o çalışma ile oynayamaması da sırasına bekleme, başkalarına karşılı saygılı ve sabırlı, hoşgörülü olma gibi birçok değeri de kazanmasını sağlamaktadır (Aksoy, 2020:281).

2.6. Günlük Yaşam Alanı

Bağımsızlığını yeni kazanmaya başlamış olan ortalama on beş aylık bebekler aslında ayaklarını kullanmaya başlamadan öncede ellerini kullanmaya başlamış olurlar ve artık eller “fırsat verildiğinde eğitime” hazırdır bu fırsatlar bebekler için çok büyük öneme sahiptir, anne babalar için de harika anlar olabildiği kadar aslında kontrolü zor bir süreçtir. Çocuk önceden anne odanın neresinde bıraktıysa orda zaman geçirir ve çok daha tehlike oluşturmazdı ama ayaklanmayla beraber evin tüm odalarında dolaşmaya başlayarak gözetilmedi takdirde farklı durumlarla karşı karşıya kalınabilir (Kuzucan, 2015:119).

Maria Montessori daha on beş aylık olan çocuklara özgür bir ortam sağlanarak rahat bir şekilde hareket etmelerine izin verme ve aynı zamanda çocuğu takip etmesi gerektiği fikrinin anne babalara çok zor geleceğini düşünmekteydi. Anne ve babalar çocuklarının hareketlenmeye başlaması ile şunun farkında olmalıydılar. Önceden sadece anne ve babasının yaptıklarını izleyen çocuk hareketlenme ile birlikte artık onları taklit etmeye çalışmaya başlamıştır zamanla da yetişkinin her yaptığını yapmak isteyecek ve bu tekrarlar çoğalarak devam edecektir (Kuzucan, 2015: 120).

Evde çocuğa günlük yaşam becerilerini destekleyecek şekilde hazırlanabilecek en uygun ortam elbette mutfaktır. Çocuk anne ve babayı en çok mutfak ortamında taklit edebilir ve anne baba çocuğun bu taklitlerini en çok mutfak ortamında destekleyip ona ortam oluşturabilir. Mutfak tezgahına rahatlıkla ulaşabilmesini sağlayacak bir taburenin desteği ile çocuk bulaşık süngerine ulaşabilecektir taklit yolu ile edindiği bulaşık yıkama davranışını bağımsız bir şekilde yapabilme imkanı verilmiş olur (Kuzucan, 2015: 130). Yemek hazırlama aşaması ve kendi masasını kurma çalışmaları yapması çocuğun katılabileceği öncelikli günlük yaşam aktiviteleri arasındadır. Sonraki aşamalarda çocuk bardağını doldurmaya başladığında ona kendi içeceğini doldurmasına izin verilmelidir (Kuzucan, 2015: 134).

Yemek hazırlamaya yardımın ilk aşaması olarak yapılacak bir muz kesme çalışması ardından yapılacak bir kek pişirme aktivitesi, masa silmek, bardağa su doldurmak, ya da vazoya çiçek koymak, oyuncuğunu dolabına kaldırması, ayakkabısını giymeye çalışması gibi yapmasına izin verdiğimiz aktiviteler çocuklarla işbirlikçi bir yaklaşımı benimseyerek "itici güç" yerine onlara lider ve rehber olma noktasında bir tutum geliştirmemiz gerektiğini daha iyi kavramamıza yardımcı olacaktır (Kuzucan, 2015: 141).

Günlük yaşam çalışmaları çocuğun evden sonra okula uyum sağlaması ve ev ortamın sonra okul ortamına geçişine yardımcı olması açısından önemli ve çocuk için sınıf ilk alanı özelliğine sahiptir. Bu alanda çocuğa sunulacak olan deneyimler, çevre ve kişisel bakım, nezaket alıştırmaları, sosyal etkileşim ve hareket kontrolü gibi çalışmaları içermektedir (Toran, 2011:31).

Montessori sınıfında bulunan çocuklar sadece öğretim amaçlı olan araçları kullanmakla sınırlandırılmamıştır. Günlük hayatta kullanılan nesnelere ile meşgul olan çocuk burada hayata dair işleri de öğrenme fırsatı yakalamaktadır bunlar arasında günlük rutinde yapabileceği toz alma, su döküldü ise orayı kurulama gibi çalışmalar bulunmaktadır (Mutlu ve ark.,2012:120).

Montessori metodunda su ile yapılan çalışmalar önemli bir yere sahiptir. Sünger ile kaptan kaba boşaltma, masa silme, fırçalama, yıkama gibi etkinlikler çocukların el becerilerinin gelişimine katkı sağladığını gibi çocukta koordinasyon gelişimine de destek olmaktadır. Su çalışmalarının yanında günlük yaşam alanında bitkilerin bakımı ve yapraklarının temizliği, aynaları silmek, ayakkabıları cilalamak, yeri süpürmek, toz almak, sebze ve meyvelerin kavuğunu soyarak, elbiselerini düzenlemek, dişlerini fırçalamak, ellerini yıkamak, gibi birçok etkinlik çeşidi yer almaktadır (Dere ve Poyraz, 2003:151).

2.7. El Becerilerinin Gelişimi

Montessori eğitim yaklaşımında bulunan günlük yaşam alanının da özellikle küçük yaş grubu çocuklar yapacakları uygulamalar ile kendisine yeteceği ve çevresi ile ilgileneceği çalışmalar yapabilecektir (Oğuz ve Akyol, 2006:248). El becerisi gerektiren günlük işleri yaparken elbette günlük yaşam materyallerinden faydalanılmaktadır bunların en başında düğme çerçeveleri, çıtçıtlı çerçevesi, bağcık ve fiyonk çerçevesi, fermuar çerçeveleri gelmektedir (Koroğlu, 2019: 19). El becerilerinin gelişmesinde çocukların bireysel veya grup olarak yapacakları çalışmalar büyük öneme sahiptir (Noyat ve ark., 2018:49).

Montessori sisteminde materyallerle çocukların çizme, boyama yapabilme ve nesnelere kullanabilme gibi temel el becerilerini kazandırabilecek özelliklere göre tasarlanmıştır. Sayı çubukları, pembe kuleler, kahverengi kuleler, uzun bloklar, pütürlü harf ve sayılar çeşitli oyun küpleri ve boncuklar da bu el becerilerini destekleyecek şekilde tasarlanmıştır (Beken, 2009:25).

2.8. Bağımsız Hareket Etme

Çocuk neden bağımsız hareket etmelidir? Montessori'ye göre çocuğun bağımsız hareket etmesinin desteklenmesi elbette çevresindeki büyüklerin hayatını kolaylaştırmak amacı ile olduğu için değil hatta ilk dönemleri düşünecek olursak çocuğun bağımsız hareket edebilmesine destek olmak yetişkinler için çok gayret gösterilmesi ve çaba harcanması gerektiren bir süreçtir. Bu bağlamda Montessori, çocukların rutin işlerinde bağımsız olmalarını desteklerken amacı asla çevredeki büyüklere yardım edilmesi olmamıştır aksine bu desteği çocuklara yardım olarak görmektedir (Kuzucan, 2015:48).

Montessori eğitim yaklaşımı çocuğu bağımsız olmaya teşvik ederken, saygılı olma ve başarıyı arttırma gibi çevresel ortamlar da oluşturmaktadır. Montessori eğitim yaklaşımında çocuklar sadece sınıfta çalışmak istedikleri materyal seçiminde özgür değillerdir. Sınıf içinde ve sınıf dışında istedikleri gibi dolaşmalarına da fırsat verilir. Bu sebeple Montessori eğitimin geleneksel eğitimlere göre farklı bir yönü daha ortaya çıkıyor yani bölünmüş zaman dilimleri yoktur (Dere ve Poyraz, 2003:148). Günlük yaşam becerileri çocukların kendi ihtiyaç duydukları işleri başarmasının yanında bağımsız hareket etmesine de olanak sağlamış olacaktır (Mutlu ve ark.,2012:120)

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, çalışmada kullanılan veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanma süreci ve verilerin analizinde yapılan çalışmalarla ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden çoklu durum çalışması desenine göre hazırlanmıştır. Bu araştırma nitel verilere dayalı betimsel bir çalışmadır. Montessori eğitimi almış ve Montessori sınıfında çalışmış ya da çalışmakta olan uygulayıcıların çocukların Montessori eğitiminde günlük yaşam becerileri etkinliklerinin el becerileri ve bağımsız hareket edebilme becerilerine etkisini belirlemeye yönelik olarak çoklu durum çalışması uygun görülmüştür (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

3.2. Evren ve Örneklem

Nitel bir çalışma olan bu araştırmanın çalışma grubunu; 2021-2022 eğitim öğretim yılında Samsun İli Merkez İlçesinde Montessori eğitimini uygulayan ve gönüllü olarak çalışmaya katılan 10 öğretmen ile yine 10 veli oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile öğretmenler Montessori eğitimini uygulayan öğretmenler arasından gönüllü olanlar seçilmiştir. Veli grubu ise Montessori eğitimi veren okullarda öğretmenlik yapan öğretmenlerden gönüllü olanlar seçilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri çoğunlukla yüz yüze iletişim ile yapılan, telefon gibi sözlü veya görüntülü iletişim araçları kullanılarak da yapılabilen veri toplama tekniği olan görüşme yöntemiyle toplanmıştır (Karasar, 2005). Görüşme yöntemlerinden ise yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, önceden hazırlanan soruların katılımcılara sorulması ve katılımcıların bu sorulara verdikleri cevaplardan oluşmaktadır. Hazırlanan taslak görüşme formu uzman görüşüne sunulmuş, uzman görüşleri doğrultusunda görüşme sorularının içeriği ve soru sayısı düzenlenerek soru formuna son hali verilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme türünde araştırmacı elde ettiği görüşmeleri diğer görüşmelerle kıyaslamak, özel bilgileri öğrenmek istemektedir. Ayrıca araştırmacı görüşmenin esnek olmasını ve başka önemli bilgilerin açığa çıkabilmesini de beklemektedir (Dawson, 2002).

Öğretmen ve Yönetici görüşme formu olmak üzere iki ayrı form kullanılmıştır. Öğretmen görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun birinci bölümünde kişisel bilgilere (Öğretmenlerin yaşı, meslekte kaçınıcı yılı çalıştıkları, kaç yıldır Montessori eğitimini tanıdıkları ve kaç yıldır Montessori eğitimini uyguladığı), ikinci bölümde ise Günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerilerine etkisine yönelik sorulara yer verilmiştir. Yönetici görüşme formu da iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun birinci bölümünde kişisel bilgilere ikinci bölümde ise aynı öğretmen formunda olduğu gibi yöneticilere yönelik olarak da Günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerilerine etkisine yönelik sorulara yer verilmiştir. Öğretmenler için hazırlanan form da toplam altı yarı yapılandırılmış açık uçlu soru, yönetici için hazırlanan formda ise toplam yedi yarı yapılandırılmış açık uçlu soru sorulmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Formun güvenilirliğini belirlemek amacı ile 10 öğretmen ve 10 veli ile ön görüşme yani pilot uygulama yapılmıştır.

Araştırmada Montessori eğitiminde günlük yaşam becerileri etkinliklerinin 5-6 yaş çocuklarının el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerilerine etkisini inceleme ile ilgili olarak öğretmen ve veli görüşlerini belirlemek amacı ile 10 Montessori eğitimini uygulayan öğretmen ve Montessori sınıfında çocuğu bulunan 10 veli ile “yarı yapılandırılmış görüşme” yapılmıştır. Görüşmeler soru formundaki soruların görüşme yapılan kişiye sorulması ve katılımcının zoom toplantıları kayıt altına alınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Montessori eğitiminde günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el ve bağımsız hareket edebilme becerilerine etkisine ilişkin uygulayıcıların görüşleri incelenmesi konusunda öğretmen ve yöneticilerin görüşlerinin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden biri olan betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz yönteminde veriyi önceden belli temalara göre özetleyerek yorumlamak söz konusudur. Bu çalışmada da görüşme yoluyla toplanan veriler temalar yardımı ile özetlenip yorumlanmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, Montessori eğitiminde günlük yaşam becerileri etkinliklerinin 5-6 yaş çocuklarının el becerileri ve bağımsız hareket edebilme becerilerine etkisinin incelenmesi ile ilgili olarak öğretmenlerin ve velilerin görüşlerine dair değerlendirmeler, veri toplama aracı olarak görüşme yöntemi ile elde edilen veriler ışığında ele alınmıştır. Öğretmenlerin ve velilerin görüşlerine ilişkin betimsel analiz yöntemi ile elde edilen bulgular ve yorumlar tablo haline getirilerek sunulmuştur. Öğretmenlerin ve velilerin görüşlerinde dikkat çeken cevaplar aynen tırnak içinde alınmıştır.

Montessori Eğitiminde Günlük Yaşam Becerileri Etkinliklerinin Çocukların El Becerilerine ve Bağımsız Hareket Edebilme Becerisine Yönelik Öğretmenlerin Görüşleri ile İlgili Bulgular

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak öğretmenlerin görüşlerini tespit etmek amacıyla aşağıdaki sorular sorulmuştur.

Görüşme yapılan öğretmenlerin kişisel bilgilerine ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1 Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Öğretmen Kodu	Yaş	Meslekte Çalıştığı	Kaçınıcı Yılı	Montessori Eğitimini Kaç Yıldır Tanıyor	Montessori Eğitimini Kaç Yıldır Uyguluyor
Ö1	38	15		8	5
Ö2	34	10		7	6
Ö3	38	17		3	3
Ö4	38	16		8	8
Ö5	40	16		20	5
Ö6	35	11		6	4
Ö7	35	15		5	3
Ö8	47	8		4	4
Ö9	34	10		7	5
Ö10	36	14		5	5

Tablo 1’de görüldüğü gibi Öğretmenler yaşları bakımından incelendiğinde 30-35 yaş arasında dört öğretmen, 36-40 yaş arasında beş öğretmen, 45-50 yaş arası da bir öğretmen olduğu görülmektedir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin meslekte 8-17 yıl arasında oldukları tabloda görülmektedir. Montessori eğitimini dört öğretmen 0-5 yıl arasında tanırken beşi ise 6-10 yıl arasında tanımakta olduğunu belirtmiştir. Bir öğretmen ise 20 yıldır Montessori eğitimini tanıdığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin Montessori eğitimini uygulamaları ise 3-8 yıl aralığındadır.

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak öğretmenlerin görüşleri ile ilgili bulguları tespit etmek amacıyla öğretmenlere öğrencilerinize günlük yaşam becerilerini kazandırmak için yaptığınız örnek çalışmalar nelerdir? sorusu sorulmuş ve cevaplara Tablo 2’ de yer verilmiştir.

Tablo 2 Öğrencilerinize günlük yaşam becerilerini kazandırmak için yaptığınız örnek çalışmalar nelerdir?

Kodlar	Öğretmen No
Aktarma çalışmaları	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9
Mendil/peçete katlama	Ö1, Ö4, Ö5, Ö8
Kesme /dilimleme çalışmaları	Ö1, Ö2, Ö3
Halı dokuma	Ö6
Çerçeve çalışmaları	Ö1, Ö3, Ö5, Ö9
Çiçek tanzim işleri	Ö1, Ö5
Tornavida kullanma	Ö1, Ö3
Portakal sıkma çalışması	Ö2
El yıkama/Beden temizliği	Ö2, Ö4, Ö9
Düğme ilikleme, bağcık bağlama	Ö2, Ö3, Ö6, Ö8
Dokuma çalışmaları	Ö3
Rendeleme çalışmaları	Ö3
Etamin işleme	Ö3
Kahve öğütme	Ö3
Bıçak kullanma	Ö4
Sandalye / masa taşıma	Ö5, Ö6, Ö8, Ö10
Kendini tanıtmaya ve nezaket kuralları	Ö5, Ö10
Burun silme	Ö5
Çamaşır asma, toz alma	Ö5
Kapı açma/kapama	Ö6, Ö8, Ö10

Tablo 2'ye göre öğretmenlerin çoğunluğu sınıfta günlük yaşam becerileri etkinlikleri kapsamında en çok yaptıkları çalışmaların aktarma çalışmaları olduğunu ifade etmişlerdir. Mendil/peçete katlama çalışmaları, sandalye/masa taşıma çalışmaları, kesme/dilimleme çalışmaları, kapı açma/kapatma çalışmaları, çerçeve çalışmaları, düğme ilikleme/bağcık bağlama çalışmaları ise aktarma çalışmalarından sonra sınıflarda en yapılan günlük yaşam becerileri etkinlik çalışma örnekleri olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenler ayrıca sınıflarında dokuma çalışmaları, çiçek tanzim işleri, tornavida kullanma, portakal sıkma çalışması, halı dokuma, burun silme, kendini tanıtmaya ve nezaket kuralları, bıçak kullanma, kahve öğütme, etamin işleme, rendeleme çalışmaları gibi çeşitli çalışmalar yaptıklarını da ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu soruya ilişkin dikkat çeken görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Günlük yaşamda kullandığımız çalışmalara daha çok yer veriyorum. Örneğin; ekmek kesme çalışması, portakal sıkma çalışması, el yıkama, düğme ilikleme, bağcık bağlama vb etkinliklere yer veriyorum ayrıca aktarma çalışmalarına yer veriyorum. Kaşıkla aktarma, süzgeçle aktarma vb (Ö2).”

“Kapı açma-kapama, sandalye taşıma, masa taşıma, yer, masa silme, her türlü aktarma çalışmaları, her türlü günlük yaşam çerçevesi çalışmaları, su ile çalışmalar, dikiş çalışmaları, halı dokuma, mutfak etkinlikleri; kesme, sıkma, dilimleme çalışmalarını genel olarak uygulamaktayım. Buna benzer günlük hayatta çocuğun hayata hazırlanmasını sağlayan birçok etkinlik sıralanabilir (Ö6).”

“Güne aktarma çalışmaları ile başlıyoruz. Kaşıkla, cımbızla olan aktarma çalışmaları, sıvı aktarma çalışmaları ve boşaltma çalışmalarını gösteriyoruz. Kıyafet katlama, yıkama, mandalla takma çalışmaları, giysi çerçeveleri bunları da çocuğun yaşına ve gelişim seviyesine göre ilerliyoruz (Ö9).”

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak öğretmenlerin görüşleri ile ilgili bulguları tespit etmek amacıyla öğretmenlere günlük yaşam becerilerini destekleyen çalışmalar ile öğrencilerinizin küçük motor becerilerinde anlamlı bir farklılık oluştuğunu düşünüyor musunuz? sorusu sorulmuş ve cevaplara Tablo 3' de yer verilmiştir.

Tablo 3 Günlük yaşam becerilerini destekleyen çalışmalar ile öğrencilerinizin küçük motor becerilerinde anlamlı bir farklılık oluştuğunu düşünüyor musunuz?

Kodlar	Öğretmen No
Evet daha da güçlendiriyor	Ö1, Ö4, Ö5, Ö6
Küçük motor becerileri geliştiren en önemli çalışmalar	Ö2, Ö8, Ö10
Kesinlikle düşünüyorum	Ö3, Ö7, Ö9

Tablo 3'e baktığımızda öğretmenlerin hepsinin günlük yaşam becerilerini destekleyen çalışmaların öğrencilerinin küçük motor (el becerileri) becerilerinde anlamlı ölçüde farklılıklar oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu soruya ilişkin dikkat çeken görüşlerine ve örneklerine aşağıda yer verilmiştir:

“Günlük yaşam becerileri çocukların küçük motor becerilerini geliştiren en önemli çalışmalar olduğunu düşünüyorum. Çocuklar kaşık tutarak, düğme ilikleyerek, kurdele bağlamaya çalışarak ince motor kaslarını daha çok kullanıyorlar. Bu sayede ilk çalışmada düğme ilikleymeyen çocuk üçüncü aşamasında sorunsuz çalışmayı gerçekleştiriyor (Ö2).”

“Çocuğun hayatında yer alan günlük yaşam becerileri aynı zamanda gelişiminde özellikle küçük kas gelişimlerini olumlu desteklemektedir. Örneğin aktarma çalışmalarında kaşıklama çalışmaları dikkat konsantrasyon becerileri gerektiren çocuk küçük kaslarını aktif kullanarak bu becerisini geliştirir. Yine çerçevelerde çalışırken ince motor becerileri geliştiren düğme ilikleme kurdele bağlama çalışmaları da ince motor becerilerine hizmet eder (Ö5).”

“Eller insan zekâsında önemli bir yere sahiptir. Çocuk ne kadar çok ellerini kullanırsa o kadar çok hayata önce başlayacaktır. Çocuğun tam olarak gelişmemiş parmaklarıyla kalem tutmasını istersek çocuk bunu yapamayacak ya da yapsa bile zorlanacak ve bir süre sonra pes edecektir. Günlük yaşam becerilerini ne kadar çok kullanırsak çocukta kalem tutmaya o kadar hazır olacaktır. Örnek verecek olursam bir öğrencim sınıfa ilk geldiğinde kaşık bile tutamıyordu. Günlük yaşam çalışmalarıyla o kadar çok ilgilendiği şu anda en küçük cımbızla her türlü boncuk dizme yapıyor, çok güzel kalem tutuyor (Ö6).”

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak öğretmenlerin görüşleri ile ilgili bulguları tespit etmek amacıyla öğretmenlere günlük yaşam becerilerinde uygulanan çalışmalarla nesnelere kullanma becerilerinin geliştiğini düşünüyor musunuz? sorusu sorulmuş ve cevaplara Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4 Günlük yaşam becerilerinde uygulanan çalışmalarla nesnelere kullanma becerilerinin geliştiğini düşünüyor musunuz?

Kodlar	Öğretmen No
Evet düşünüyorum	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10

Öyle olduğuna eminim

Ö4, Ö9

Tablo 4'e baktığımızda günlük yaşam becerilerinde uygulanan çalışmalarla çocukların nesnelere kullanma becerilerinin geliştiğini sekiz öğretmen evet düşünüyor olarak ifade etmiştir. İki öğretmen ise öyle olduğundan kesinlikle emin oldukları noktasında düşüncelerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu soruya ilişkin dikkat çeken görüşlerine ve örneklerine aşağıda yer verilmiştir:

“Evet, nesnelere kullanımı aşamasında çocuk çevresinde gördüğü ve dokunmaya cesaret edemediği ancak okul ortamında bu nesnelere kullanma ve tanıma olanağı yakalar. Bıçak kullanma, cam malzemeler ile çalışma, dikiş iğnesi kullanma gibi evde bir annenin vermektense çekinebileceği materyalleri sınıfta öğretmen rehberliğinde kullanabilme fırsatı yakalar (Ö1).”

“Düşünmüyorum, eminim diyebilirim. Gelişim göreceli olmaktan çıkıp belirginleşiyor. Bağcık bağlama, kıyafetleri düzenli asma ve zamanında toparlanma. Dağınık ortamları uyarılara gerek duymadan toplama. Kahve değirmen çevirme, ceviz kırma vb birçok beceriye yönelik kullanılan nesne ve materyali rahatlıkla kullanma becerisi kazandılar (Ö4).”

“Hep denilen bir söz var çocuklarınıza iş yaptırın 15 yaşına geldiğinde hala odasını toplamayan, kendi derdine çözüm bulamayan nesiller yetiştirmeyelim. Çocuk ne kadar çok ellerini kullanırsa o kadar çok nesnelere kullanma becerisi artar (Ö6).”

“Sıvılarla aktarma çalışmaları sayesinde bir büyüğe ihtiyaç duymadan bir sürahidense suyu kendisi doldurabilir. Aynı şeyi aktarma çalışmaları içine söyleyebiliriz bir yetişkine ihtiyaç duymadan kendi yemeğini tabağına koyabilir, kendi yemeğini yiyebilir(Ö10).”

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak öğretmenlerin görüşleri ile ilgili bulguları tespit etmek amacıyla öğretmenlere okulda uyguladığınız günlük yaşam becerilerinin devamı olarak öğrencilerinizin evlerinde de benzer bağımsız uygulamaları yapma fırsatı bulabiliyorlar mı? sorusu sorulmuş ve cevaplara Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5 Okulda uyguladığınız günlük yaşam becerilerinin devamı olarak öğrencilerinizin evlerinde de benzer bağımsız uygulamaları yapma fırsatı bulabiliyorlar mı?

Kodlar	Öğretmen No
Evet, okuldaki çalışmaların devamı niteliğinde aileler de çocuklarına ortam hazırlıyorlar	Ö1, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10
Okulda yaptığımız çalışmalar hakkında velileri bilgilendirince benzer çalışmalar yapıyorlar	Ö2, Ö5, Ö9
Öğrencilerin hepsine değil ama bir kısmına evet fırsat veriliyor	Ö3

Tablo 5'e baktığımızda öğretmenlerin büyük çoğunluğu velilerin okulda yapılan çalışmaların devamı niteliğinde ailelerinde çocuklarına evde de ortam hazırladıklarını ifade etmişlerdir. Diğer bir grup öğretmende yine velilerin okulda yapılan çalışmalar hakkında bilgilendirme yaptıkları zaman benzer çalışmalar yaptıklarını belirtmişlerdir. Bir öğretmen ise öğrencilerin hepsine aynı ortamların sunulmadığını bir kısmına bu tür fırsatların verildiğini ifade etmiştir. Öğretmenlerin bu soruya ilişkin dikkat çeken görüşlerine ve örneklerine aşağıda yer verilmiştir:

“Okuldaki uygulamalarımızın evde sonuçlar verdiğini veli dönütlerinden alabildiğimiz gibi zaman zaman gönderdiğimiz değerlendirme formlarında da buna rastlıyoruz. Çoğu öğrencinin daha düzenli oda kullanımına, evde masa kurulmasından çamaşır sermeye kadar birçok alanda ebeveynlerine yardımcı olduklarına rastlıyoruz (Ö4).”

“Evet buluyorlar. Örneğin, elbiselerini kendileri giyinip çıkarabiliyorlar. Kendi yemeklerini tabaklarına istedikleri kadar koyabiliyorlar. Ayakkabılarını giyinip çıkarabiliyorlar. Yataklarını düzelterek ev işlerine annelerine yardımcı oluyorlar (Ö8).”

“Velilere gönderdiğimiz videolarla, yaptığımız çalışmaların tekrarlarını ev ortamlarında da sürdürmeleri için kendi ayakkabısını giymesi, yemeğini yemesi gibi alışkanlıkları kazanması konusunda mutlaka desteklenmesi gerektiği şeklinde velilerimize bilgilendirmeler yapıyoruz (Ö9).”

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak öğretmenlerin görüşleri ile ilgili bulguları tespit etmek amacıyla öğretmenlere günlük yaşam becerileri etkinliklerinin öğrencilerinizin bağımsız ve özgür hareket etme ihtiyacına katkısı var mıdır? sorusu sorulmuş ve cevaplara Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6 Günlük yaşam becerileri etkinliklerinin öğrencilerimizin bağımsız ve özgür hareket etme ihtiyacına katkısı var mıdır?

Kodlar	Öğretmen No
Özgür çalışma alanları oluşturmalarına katkı sağlar	Ö1
Evet katkısı çoktur	Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8

Daha özgür daha kararlı oluyorlar	Ö3, Ö9, Ö10
Bu yadsınmaz bir gerçek	Ö4

Tablo 6'ya göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu günlük yaşam becerileri etkinliklerinin öğrencilerin bağımsız ve özgür hareket etme ihtiyacına katkısının çok olduğundan bahsetmiştir. Bazı öğretmenler ise çocukların daha özgür daha kararlı olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden biri bu soruya özgür çalışma alanları oluşturmalarına katkı sağlar şeklinde cevap verirken diğeri bu yadsınmaz bir gerçek diye ifade etmiştir. . Öğretmenlerin bu soruya ilişkin dikkat çeken görüşlerine ve örneklerine aşağıda yer verilmiştir:

“Bu çalışmalar çocuklarda öz denetim, öz disiplin ve bireysel farklılıklarını geliştirerek kendi özgür çalışma alanlarını oluşturmalarına katkı sağlar (Ö1).”

“Günlük yaşam becerilerini geliştirebilen çocuklar bireysel ve özgün çalışmayı öğrendikleri için aynı zamanda bağımsız ve özgürde oluyorlar. Bu sebeple katkısı çoktur (Ö2).”

“Okulun ilk günlerinde bardağa su bile doldurmaya korkan çocuk bir süre sonra kendi seçimlerine karar verip sınıfta daha özgür ve daha kararlı davranabiliyor (Ö3).”

“Bu yadsınmaz bir gerçek. Çocuklar günlük yaşam becerilerini aldıktan sonra yetişkin yardımına daha az ihtiyaç duymakta, kendi kendine yetebilir hale gelmektedir. Bana yapabilmem için fırsat ver deyiminden yola çıkarak, çocuğun bağımsız bir birey olduğunun farkına varmasını imkân sunulmaktadır. Örneğin, banka oyunundan sonra birçok öğrencim alışverişleri kendileri yapmak için ısrarcı olmuşlar ve pazar alışverişlerini kendileri para hesabıyla yapmışlardır (Ö4).”

“Kesinlikle var. Montessori eğitimi bireysel çalışma felsefesi ile oluşturulmuştur. Her öğrencinin kendi çalışma alanı vardır ve hiç kimse, öğretmeni dahi izin almadan o alana giremez çalışmaya müdahale edemez. Bu da öğrencilerimizin bağımsız ve özgür hareket etme ihtiyacını desteklemektedir (Ö8).”

Montessori Eğitimi Günlük Yaşam Becerileri Etkinliklerinin Çocukların El Becerilerine ve Bağımsız Hareket Edebilme Becerisine Yönelik Velilerin Görüşleri ile İlgili Bulgular

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak velilerin görüşlerini tespit etmek amacıyla aşağıdaki sorular sorulmuştur.

Görüşme yapılan velilerin kişisel bilgilerine ilişkin bulgular Tablo 7'de verilmiştir:

Tablo 7 Araştırmaya Katılan Velilerin Demografik Özellikleri

Veli Kodu	Yaş	Montessori Eğitimi Tanıma	Montessori Eğitimi Uygulama	Evinde	Çocuğun Kaç Yıldır Montessori Eğitimi Aldığı
V1	34	13	4		3
V2	28	3	3		6 (ay)
V3	32	4	1		1
V4	35	2	2		2
V5	38	2	1		1
V6	34	3	3		3
V7	31	10	2		1
V8	37	15	5		2
V9	37	10	3		1
V10	36	8	4		1

Tablo 7'de görüldüğü gibi veliler yaşları bakımından incelendiğinde 25-30 yaş arasında bir veli, 31-35 yaş arasında beş veli, 36-40 yaş arasında dört veli olduğu görülmektedir. Görüşmeye katılan velilerin dördü Montessori eğitimi 10-15 yıl arasında tanırken altısı ise 2-8 yıl arasında tanmaktadır. Velilerin evde Montessori eğitimi uygulamaları ise 1-5 yıl aralığındadır. Velilerin çocuklarının Montessori sınıfında eğitim alma süreleri ise 6 ay ile 3 yıl aralığındadır.

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak velilerin ev ortamlarını nasıl düzenledikleri ile ilgili bulguları tespit etmek amacıyla velilere çocuğunuzun mutfakta bulunan araç gereçlerle (tencere, tava, demlik, bardak, bıçak vs) oynamasına izin veriyor musunuz? sorusu sorulmuş ve cevaplara Tablo 8' de yer verilmiştir.

Tablo 8 Çocuğunuzun mutfakta bulunan araç gereçlerle (tencere, tava, demlik, bardak, bıçak vs) oynamasına izin veriyor musunuz?

Kodlar	Veli No
Mutfak araç-gereçleri ile oynar	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10
Demlik	V1

Tencere	V1, V2, V10
Tava	V1, V2
Çekmece boşlatma-doldurma	V2
Bıçak kullanmasına izin vermem	V3
Kek, pasta, salata yaparken yardım eder	V4, V5
Rende kullanmak	V10

Tablo 8'e göre velilerin hepsi çocuklarının mutfakta bulunan araç-gereçler ile çocuklarının oynamalarına izin verdiklerini ifade etmişlerdir. Çocukların mutfakta en çok tencere ile oynadıkları ardından tava, demlik, rende kullanmak olduğu ifade edilmiştir. İki veli kek, pasta salata yaparken de çocuklarının yardım ettiğini belirtmişlerdir. Bir veli bıçak kullanmasına izin vermediğini belirtmiştir. Velilerin bu soruya ilişkin düşünceleri/davranışları ile ilgili gerekçe ve örneklerden dikkat çeken görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

“Çocuğumun mutfakta bulunan araç gereçlerle oynamasına izin veriyorum. Örneğin mutfakta bana yemek yaparken yardımcı olmasını özellikle istiyorum. Salata yapmasını veya kek çırpmasını ya da karnını doyurabileceği küçük küçük sandviçler hazırlamasını istiyorum. Kendine olan özgüvenin gelişmesi için bunları önemsiyorum (V4).”

“Evet mutfakta bulunan gerçek araç-gereçlerle oynamasına ve bana yardım etmesine izin veriyorum. Bu onlara araç gereçleri tanıma ve ne amaçla kullanıldıklarını öğrenme fırsatı veriyor. Ayrıca el-göz koordinasyonunun geliştirilmesine yardımcı oluyor. Bu araç gereçlerle oynarken kullanım amaçları dışında hayal gücünü kullanarak yeni kullanım alanları keşfederek farklı düşünme becerisi kazanıyorlar (V6).”

“İzin veriyorum çünkü çocukların hayal güçlerini geliştirdiğini ve günlük yaşam becerilerini öğrendiğini görüyorum. Anne mutfakta zaman geçirdiği için rol model olarak görüyor çocuklar. İlerde sorumluluk sahibi olacaklarını düşünüyorum (V8).”

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak velilerin ev ortamlarını nasıl düzenledikleri ile ilgili bulguları tespit etmek amacıyla velilere ev işlerinde çocuğunuzdan destek alıp ona sorumluluklar veriyor musunuz? sorusu sorulmuş ve cevaplara Tablo 9'da yer verilmiştir.

Tablo 9 Ev işlerinde çocuğunuzdan destek alıp ona sorumluluklar veriyor musunuz?

Kodlar	Veli No
Sorumluluk veriyorum	V1, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10
Kısmen sorumluluk veriyorum	V2,
Odasını toplama	V1, V2, V3, V4, V7, V8
Kek yapma	V1, V8, V10
Sofra kurma/toplama	V1, V2, V5, V8
Oyuncaklarını toplama	V1, V4, V8
Çamaşır asma/toplama/katlama	V2, V5, V10
Bulaşık makinesi yerleştirme/boşaltma	V5, V8
Temizlik yapma	V6
Kendi kıyafetlerini giyme/çıkarma	V7
Çiçek yetiştirme	V7

Tablo 9'a göre velilerin çoğunluğu ev işlerinde çocuklarından destek alıp ona sorumluluk verdiklerini, bir veli ise kısmen sorumluluk verdiğini ifade etmiştir. Veliler ev işlerinden çocuklarından destek aldıkları ve onlara sorumluluk yükledikleri alanları şu şekilde sıralamışlardır; altı veli “odasını toplama”, dört veli “sofra kurma/toplama”, üç veli “kek yapma”, “oyuncaklarını toplama”, “çamaşır asma/toplama/katlama”, iki veli “bulaşık makinesi yerleştirme/boşaltma” şeklinde cevaplar vermişlerdir. Temizlik yapma, kendi kıyafetlerini giyme/çıkarma, çiçek yetiştirme gibi sorumluluklar verdiğini ifade eden velilerde olmuştur. Velilerin bu soruya ilişkin düşünceleri/davranışları ile ilgili gerekçe ve örneklerden dikkat çeken görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

“Kesinlikle sorumluluk veriyorum. Ortak yaşam alanında kendisinin de sorumluluklarının olduğunun farkına varması için odasını toplaması, kek yaparken yardım etmesi, sofranın kurulurken ve toplanırken yardım etmesi, oyuncaklarını toplaması, ev işlerinde rutinde yardım edebilmesi (V1).”

“Evet. Çocuklar sorumluluk almayı daha çok kendileri istiyorlar. Büyüdüklerinin ve yapabildiklerinin farkına varıyor, anne babaya bağımlılıkları azalıyor bu da özgüvenlerinin gelişmesini sağlıyor. Çocuklarının ev de ve çevrelerinde olanların farkına varmalarını hayatı öğrenmelerini sağlıyor. Örnek verecek olursak temizlik yaparken verdiğim basit sorumluluklarla temizlik yapmayı, neden yapıldığını nasıl yapılacağını öğreniyor. Evini ve çevresini temiz tutma bilinci kazanıyorlar (V6).”

“Evet en basitinden odalarını toplamalarını, kendi oyuncaklarını kaldırmalarını, akşam yemeğinde sofraya kurmaya yardım etmelerini, bulaşık makinesi boşaltması görevleri veriyorum. Kek ya da kurabiye yapımında onlardan destek alıyorum. Böylelikle çocuklar hayatın içine katılmış oluyorlar. Sorumluluk duyguları gelişiyor başarıya duygusu ile mutlu oluyorlar ve tabii ki kas gelişimi sağlıklı bir şekilde destekleniyor. Çocuklarında 0 evde bir birey olduğunu, aktif bir şekilde evde var olmalarını cinsiyet ayırt etmeden katılmalarına destek sağlamaya çalışıyorum (V8).”

“Ev işlerinde ufak sorumluluklar veriyorum. Hem özgüveni gelişiyor hem sorumluluk becerisi gelişiyor. Günlük yaşam becerileri de öğrenmiş oluyor. Kek yaparken mikser kullanma, malzemeleri sırayla koyma, peynir ve havuç rendeleme, yere dökülen ufak kırıntıları süpürme, kardeşine bez ve kıyafet getirme, çamaşırları toplarken çorapları eşleştirme işlerinde yardım etmeyi seviyor (V10).”

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak velilerin ev ortamlarını nasıl düzenledikleri ile ilgili bulguları tespit etmek amacıyla velilere çocuğunuz evde daha çok kendi oyuncakları ile oynamaktan mı keyif alıyor yoksa evdeki materyallerle oynamaktan mı keyif alıyor? sorusu sorulmuş ve cevaplara Tablo 10’da yer verilmiştir.

Tablo 10 Çocuğunuz evde daha çok kendi oyuncakları ile oynamaktan mı keyif alıyor yoksa evdeki materyallerle oynamaktan mı keyif alıyor?

Kodlar	Veli No
Daha çok oyuncakları ile oynar	V5, V7, V9, V10
Daha çok gerçek nesnelere oynar	V1, V2, V3, V4, V6, V7, V9, V10
Kendi icat ettiği oyuncaklar ile oynar	V6, V8

Tablo 10’a göre velilerin çoğunluğunun çocuklarının evde bulunan gerçek materyaller ile oynadıklarını ifade etmişlerdir. Üç veli çocuklarının hem oyuncaklar ile hem de gerçek materyaller ile oynadıklarını, bir veli çocuklarının daha çok oyuncakları ile oynamayı tercih ettiklerini, diğer bir veli çocuklarının daha çok kendi icat ettikleri oyuncaklar ile oynamayı tercih ettiklerini, başka bir veli ise çocuklarının hem gerçek materyallerle hem de kendi icat ettiği oyuncaklar ile oynamayı tercih ettiklerini ifade etmiştir. Velilerin bu soruya ilişkin olarak çocukların davranışlarının nedenleri hakkında neler düşündüklerine ilişkin dikkat çeken görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

“Oyuncaklarla hiç oynamıyor desek yeri var genellikle evdeki malzemelerle oynuyor, tamir aletlerine bayılıyor. Aşırı meraktan olduğunu düşünüyorum (V2).”

“Çocuğın gerçek materyallerle oynamaktan daha zevk alıyor. Onları gerçekçi buluyor. Yaptığı işten de zevk alıyor. Sonucunda olumlu dönütler alması onu daha çok motive ediyor (V4).”

“Çocuklar hem kendi oyuncaklarıyla hem de evdeki gerçek materyallerle oynamaktan keyif alıyor. Özellikle incelediğimde gerçek oyuncaklarla bir tık daha keyif alıyorlar gibi geliyor. Sanırım gerçek materyallerle oynamak çocukların oyunlarını gerçeğe daha çok yakınlaştırıyor (V7).”

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak velilerin ev ortamlarını nasıl düzenledikleri ile ilgili bulguları tespit etmek amacıyla velilere çocuğunuzun evde kendisinin kullanacağı eşyaları ulaşabileceği yerlerde ve boyutlarda mı düzenlediniz? sorusu sorulmuş ve cevaplara Tablo 11’de yer verilmiştir.

Tablo 11 Çocuğunuzun evde kendisinin kullanacağı eşyaları ulaşabileceği yerlerde ve boyutlarda mı düzenlediniz?

Kodlar	Veli No
Evet düzenledik	V1, V3, V4, V6, V7, V8, V9, V10
Hayır düzenlemedik	V2, V5

Tablo 11’e göre velilerin büyük çoğunluğu çocuklarının evde kendisinin kullanacağı eşyaları ulaşabileceği yerlerde ve boyutlarda düzenlediklerini ifade etmişlerdir. Bazı veliler ise böyle bir düzenleme yapmadıklarını ve gerekte duymadıklarını belirtmişlerdir. Velilerin bu soruya ilişkin düşünceleri/davranışları ile ilgili gerekçe ve örneklerden dikkat çeken görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

“Hayır, her şey normal olduğu yerlerde. Böyle bir şeye hiç gerek duymadım oğlumda talep etmedi (V2).”

“Evet onun uzanabileceği şekilde düzenlerim. Eğer uzanamazsa da altına muhakkak bir tabure koyarım onun yetişebileceği kadar. Örneğin lavaboda dış fırçasına yetişemiyor. Dolabın içinde orda daima duran bit taburem vardır. Sürekli benden fırçasını istememesi için kendiliğinden fırçasını alır dışlarını fırçalar. Elini yüzünü rahatça yıkar (V4).”

“Genel olarak bu şekilde olmasını sağlamaya çalıştık. Kendisinin kişisel eşyalarını, oyuncaklarını, kitaplarını, giysilerini kendi ulaşabileceği şekilde düzenlemeye özen gösterdik. Özellikle odasını, dolabını. Lavabolarda mutfakta ve evin diğer kısımlarda ise eşyalara ulaşmasını sağlayacak kendi hareket ettirebileceği basamaklardan yardım aldık (V6).”

“Olabilirdi evet kendi kendine yapabilme ve başarma duygusunu tatması için (V8).”

“Genelde eşyaları kendi ulaşabileceği ya da küçük sandalye ile ulaşabileceği şekilde. Bir şey alacağı zaman başkalarına bağımlı olmadan, özgüvenli bir birey olarak yetişmesi için (V10).”

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak velilerin ev ortamlarını nasıl düzenledikleri ile ilgili bulguları tespit etmek amacıyla velilere çocuğunun günlük işlerini yaparken bağımsız hareket edebilir mi, yoksa size ihtiyaç duyar mı? sorusu sorulmuş ve cevaplara Tablo 12’de yer verilmiştir.

Tablo 12 Çocuğunun günlük işlerini yaparken bağımsız hareket edebilir mi, yoksa size ihtiyaç duyar mı?

Kodlar	Evet	Hayır	Bazen	Genellikle
a. Yemek tercihi ve yemek yeme konusunda çocuğunun bağımsız hareket eder mi?	V1, V2, V4, V5, V6, V7, V8, V9		V3	V10
b. Kaşık, kalem ve makas tutma becerilerinde çocuğunun bağımsız hareket eder mi?	V1, V2, V3, V4, V6, V7, V8, V9, V10			V5
c. Odasını toplama ve düzenleme konusunda çocuğunun bağımsız hareket eder mi?	V1, V4, V6, V7, V8, V9	V3, V5	V2	V10
d. Çocuğunun kendi kıyafetlerini seçerken ve giyerken bağımsız hareket eder mi?	V1, V2, V3, V4, V6, V7, V8		V5, V10	V9

Tablo 12’ye göre çocukların günlük işlerini yaparken bağımsız hareket ettikleri görülmektedir. “Odasını toplama ve düzenleme konusunda” iki veli hayır cevabını verirken, diğer veliler ise birbirinden farklı olarak bazen, genellikle şeklinde cevap vermiştir.

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak velilerin ev ortamlarını nasıl düzenledikleri ile ilgili bulguları tespit etmek amacıyla velilere yemek hazırlık sürecine çocuğunuzu da dahil ediyor musunuz? sorusu sorulmuş ve cevaplara Tablo 13’te yer verilmiştir.

Tablo 13 Yemek hazırlık sürecine çocuğunuzu da dahil ediyor musunuz?

Kodlar	Veli No
Evet dahil ederim	V1, V4, V6, V8
Çok nadir dahil ederim	V2
Yapabileceği işlerde dâhil ederim	V3, V4, V7, V10
Çoğu zaman dâhil ederim	V5, V9

Tablo 13’e göre çocuklarını yemek hazırlık sürecine dahil etme durumlarına bakıldığında velilerin büyük çoğunluğunun sürece dahil ettiğini ve yapabileceği işlerde çocuklarına görevler verdiklerini ifade etmişlerdir. Diğer veliler ise çok nadir dahil ettiğini ve çoğu zaman dahil ettiğini ifade etmiştir. Velilerin bu soruya ilişkin düşünceleri/davranışları ile ilgili gerekçe ve örneklerden dikkat çeken görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

“Yemek yapma konusunda hep mutfakta yanımda yardım etmekten keyif alıyor. Yumurta kırmak, karıştırmak gibi yapabileceği işleri yapmasına izin veriyorum (V3).”

“Çoğu zaman yemek yaparken yardımcı olurlar. Hem daha çok eğleniyoruz, kendileri yaptığı için sevmediği olsa bile tadına bakarlar (V5).”

“Yemek hazırlama sürecinde olmasa da özellikle onlarla birlikte kek, kurabiye, pasta gibi yiyecek yapımında onlara görevler veriyorum ve oldukça keyif alıyorlar. El becerilerini arttırmak ve kendilerine olan güvenlerini geliştirebilmek için sürece onları dahil etmeye çalışıyorum (V7).”

“Sorumluluk ve görev bilincinin gelişmesi için dahil ediyorum. Yemek malzemelerinden ulaşabileceği yerde olanları getirmesini sofraya eklemek, peçete, bardak, kaşık vb getirmesini istiyorum (V10).”

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak velilerin ev ortamlarını nasıl düzenledikleri ile ilgili bulguları tespit etmek amacıyla velilere canlı hayvan ve bitki bakımında çocuğunuza sorumluluk veriyor musunuz? sorusu sorulmuş ve cevaplara Tablo 14’te yer verilmiştir.

Tablo 14 Canlı hayvan ve bitki bakımında çocuğunuza sorumluluk veriyor musunuz?

Kodlar	Veli No
Evet sorumluluk veriyorum	V5, V6
Hayır sorumluluk vermiyorum	V2
Bizden kaynaklı sebeplerden dolayı veremiyorum	V1, V3
Ortamımız olmadığı için hayvan besleyemiyoruz	V4
Bitki bakımı konusunda sorumluluk veriyorum	V1, V4, V7, V8, V8, V10
Hayvan bakımı konusunda sorumluluk veriyorum	V1, V7, V8, V9

Tablo 14'e göre velilerin çoğunluğu bitki bakımı konusunda çocuklarına sorumluluk verdiklerini ifade etmişlerdir. Hayvan bakımı konusunda daha az veli sorumluluk verdiği ifade etmiş. Kendilerinden kaynaklanan sebeplerden dolayı hayvan ve bitki bakımı konusunda sorumluluk veremediklerini ifade eden veliler varken uygun ortamları olmadığı için bitki ve hayvan bakımı konusunda sorumluluk veremediklerini ifaden eden veliler olduğu tabloda görülmektedir. İki veli hem hayvan hem de bitki bakımı konusunda sorumluluk verdiklerini ifade ederken bir veli kesinlikle bu tür sorumluluklar vermediğini vurgulamıştır. Velilerin bu soruya ilişkin düşünceleri/davranışları ile ilgili gerekçe ve örneklerden dikkat çeken görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

"Açıkçası veremiyorum. Benim hayvanlara karşı fobim olduğu için o noktada çok fazla katkı sağlayamıyorum. Ama her buldukları fırsatta evin alt tarafında kedi yuvası var oraya yiyecek gönderiyorum çocuklarla bahçede birkaç ağacın sorumluluğunu çocuğuma verdik bakımını o yapıyor (V1)."

"Hayvan ve bitki bakma konusunda anne ve baba olarak pasif kaldığımız için oğlumda pasif. Bir yaz çilek yetiştirme maceramız olmuştu o zaman sulama işini severek yapmıştı (V3)."

"Evde maalesef canlı hayvanımız şuan yok. Bir ara tavşanlarımız vardı. Balkonda bakıyorduk. Büyüdükçe bize sıkıntılı olmaya başladı o yüzden bahçesi olan bir yere hediye ettik bitki olarak ise balkondaki çiçekleri zaman zaman sulamalarını istiyorum (V4)."

"Sorumluluk veriyorum. Kendisinin baktığı balığı bulunmakta ve balığın beslenme saatlerini takip etmek beslemek onun sorumluluğunda (V6)."

Montessori eğitimi günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine yönelik olarak velilerin ev ortamlarını nasıl düzenledikleri ile ilgili bulguları tespit etmek amacıyla velilere evin düzenlenmesinde ve dizaynında çocuğunuzun fikirlerini önemsiyor musunuz? sorusu sorulmuş ve cevaplara Tablo 15'te yer verilmiştir.

Tablo 15 Evin düzenlenmesinde ve dizaynında çocuğunuzun fikirlerini önemsiyor musunuz?

Kodlar	Veli No
Evet fikirlerini önemsiyorum	V1, V6, V9, V10
Hiç bu konuda fikir alışverişi yapmadık	V2
Kendi odası için fikirleri önemsiyorum	V3, V6, V7, V8, V10
Genel olarak çocuğumun fikirlerini önemsiyorum	V4, V5, V8

Tablo 15'e göre velilerin evin düzenlenmesi ve dizaynı konusunda çocuklarının fikirlerini önemsedikleri tabloda görülmektedir. Çoğunluk özellikle çocukların kendi odasının düzen ve dizaynında fikirlerini kesinlikle aldıklarını ve onu uyguladıklarını ifade ederken diğer çoğunluk grup ise evin tüm düzeninde çocuklarının fikirlerini önemsediklerini belirtmişlerdir. Bazı veliler ise çocuklarının ev düzeni ve dizaynı konusunda fikirlerini genel olarak önemsediklerini ve dikkate almaya çalıştıkları noktasında bilgi verirken bir veli ise bu konuda hiç fikir alışverişi yapmadıklarını ifade etmiştir. Velilerin bu soruya ilişkin düşünceleri/davranışları ile ilgili gerekçe ve örneklerden dikkat çeken görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

"Genel olarak tüm evin dizaynında fikirlerini alıyoruz ve o şekilde düzenlemeye çalışıyoruz. Özellikle kendi odasının dizaynında tamamen fikirlerini uygulamaya çalışıyoruz. Bu onlara fikirlerinin önemli olduğunu, düşündüklerini ifade etmeyi, ne istediklerinin farkında olmayı, ihtiyaçlarını fark etmeyi, aidiyet duygusunu ve özellikle odaları hakkında sorumlu olduklarını öğretiyor (V6)."

"Evin tamamında olmasa da özellikle kendi odalarını dizayn ederken onların fikirlerini alıyorum (V7)."

"Evi özellikle de odasını düzenlerken ona fikrini soruyorum. Çünkü o da evimizin bir bireyi. Bu evde kendine değer verildiğini, fikirlerinin bizim için önemli olduğunu ve kendini güvende hissetmesi açısından önemli (V10)."

5. SONUÇ

Öğretmen ve veli görüşlerine göre Montessori eğitiminde günlük yaşam becerileri etkinliklerinin 5-6 yaş çocuklarının el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine etkisi incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Çocuklarda kazanılmasını beklenen davranışların gelişmesinde uygun ve etkili öğrenme ortamları oluşturmak, rehberlik yapmak ve çocukların ihtiyaç duyduğu tüm becerileri kazanabilmesinde eğitim programları çok büyük bir etkiye sahiptir (Aksoy, 2020). Elde edilen bulgulardan yola çıkarak Montessori eğitiminde yer alan günlük yaşam becerileri etkinliklerinin çocukların el becerilerine ve bağımsız hareket edebilme becerisine son derece önemli etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Velilerle yapılan görüşmeler sonucunda ise ailelerin Montessori metoduna uygun olacak şekilde evlerinde ortam oluşturmalarının, çocuklara sorumluluklar verilmesinin ve bir yetişkine ihtiyaç duymadan kendi işlerini yapabilmemesinin bu bağlamda bağımsız hareket etme becerisini destekleyecek etkinliklerin okulla birlikte evde de yapılmasının çocuğun gelişimi açısından çok önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıfta öğretmen rehberliğinde yaptıkları çalışmalar, evde de veli rehberliğinde desteklediği takdirde çocukların gelişimlerinin daha kalıcı ve daha hızlı olduğunu da söylemek mümkün. Okulda ve evde ince motor becerilerini destekleyecek günlük yaşam becerileri çalışmalarının aynı zamanda çocuğun bir yetişkine ihtiyaç duymadan bağımsız hareket edebilme becerisini desteklemesi açısından da büyük bir öneme sahiptir.

Montessori eğitiminin özünde çocukların kendi kendilerine bir şeyleri yapabilmesi vardır böylece çocukların özgüvenlerinin gelişmesi desteklenmektedir. Aileler, ev ortamlarını çocuğun ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde düzenlemesi onların boyutlarına uygun olacak değişiklikler yapmaları ya da eşya tercih etmeleri çocuğun bağımsız hareket edebilme alanını genişleteceğinden dolayı bağımsız hareket edebilme becerisi de desteklenmiş olacaktır.

KAYNAKÇA

Aksoy, P. (2020). *Montessori Yaklaşımının Uygulandığı Sınıflarda Görev Yapan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Montessori Yaklaşımının "Farklı, Güçlü ve Zorlayıcı Yanları" na İlişkin Görüşleri: Amerika ve Türkiye Örneği*. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 7(10), 278-309

Aral, N., Kandır, A. ve Yaşar, M.C. (2002). *Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı*, II Basım. İstanbul: Ya-Pa Yayınları

Arslan, M. (2008). *The pedagogy of Montessori at the present day (Günümüzde Montessori Pedagojisi)*. National Education, 36(177), 65.

Beken, S. (2009). *Montessori yöntemi etkinliklerinin 5-6 yaş çocuklarının el becerilerinin gelişimine etkisi* (Master's thesis, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Çelik, Ö. D., ve Şahin, Ç. (2021). *Okul Öncesi Dönemde Öz Bakım Becerileri Kazanımlarının Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi*. Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi, 4(1), 43-53.

Danişman, Ş. (2012). *Montessori Yaklaşımına Genel Bir Bakış ve Eğitim Ortamının Düzenlenmesi*. Journal of Policy, 1(2), 85-113.

Dereli, E. (2017). *Montessori Eğitim Programının Çocukların Psikososyal Gelişimlerine ve Sosyal Problem Çözme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(2), 135-153.

Durakoğlu, A. (2011). *Maria Montessori'ye göre okul öncesi çocukluk döneminin özellikleri*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, (16), 133-145.

Hacer, S. (2020). *Montessori felsefesi ile eğitim alan 24-72 ay arası çocukların psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi*. İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, 1(1), 15-33.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.

Keskin, T. (2017). *Montessori ile Çocuk Eğitimi*. Kocaeli: Olympia Yayınları

Koçyiğit, S., Kayılı, G., ve Erbay, F. (2010). *Montessori Yönteminin Beş-Altı Yaş Çocuklarının Dikkat Toplama Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. Çağdaş Eğitim Dergisi, (371).

Koçyiğit, S., ve Kayılı, G. (2008). *Montessori Eğitimi Alan ve Almayan Anaokulu Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin Karşılaştırılması*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (20), 511-516.

Korkmaz, E. (2015). *Montessori metodu özgür çocuklar için eğitim*, IV. Basım. İstanbul: Siyam Yayınları

Köroğlu, İ. S. (2019). *Evde ve Okulda Adım Adım Montessori Etkinlikleri*, I. Basım. İstanbul: Kaknüs Yayınları

- Kural, E., ve Ceylan, R. (2021). *Montessori Eğitimcileri 3-6 Yaş Erken Çocukluk Sınıflarında Hazırlanmış Çevreyi Nasıl Düzenliyor?*. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(114), 169-191
- Kuşçu, Ö., Bozdaş, Y., ve Doğru, S. S. Y. (2014). *Montessori eğitiminin çocuklarda sorumluluk alma, sırasını bekleme, başladığı işi bitirme becerisine etkisinin değerlendirilmesi*. Değerler Eğitimi Dergisi, 12(27), 307-322.
- Lillard, P. P. ve Jessen, L. L. (2008). *Montessori from the start: the child at home, from birth to age three*. Schocken. *Doğumdan İtibaren Montessori*, I. Basım (çev. Aslıhan Kuzucan). İstanbul: Kaknüs Yayınları
- Montessori, M. (2004). *The discovery of the child*. Aakar books. *Çocuğunuz hakkında bilmeniz gerekenler*, I. Basım (çev. Zekiye Baykul). İstanbul: Kaknüs Yayınları
- Mutlu, B., Ergişi, A., Ayhan, A. B., ve Aral, N. (2012). *Okul öncesi dönemde Montessori eğitimi*. Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi, 1(3), 113-128.
- Noyat, Ş., Karahan, Ç. İ., ve Alakuş, A. O. (2018). *Okul Öncesi Montessori Eğitimi Yaklaşımında Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, (34), 48-59.
- Oğuz, V., ve Akyol, A. K. (2006). *Çocuk Eğitiminde Montessori Yaklaşımı*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15(1), 243-256.
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2003). *Okul öncesi eğitiminin ilke ve yöntemleri*, II. Basım. Ankara: Anı Yayıncılık
- Sarı, R. M., ve Türk, S. A. (2020). *Montessori Okullarında Mekân Kavramlarıyla Okumak*. Sanat ve Tasarım Dergisi, 10(1), 82-105.
- Sop, A., ve Turgut, M. D. (2021). *Ebeveynlerin çocukları için Montessori yöntemi uygulayan anaokulu seçme nedenleri*. Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi, 5(1), 66-91.
- Toran, M. (2011). *Montessori yönteminin çocukların kavram edinimi, sosyal uyumları ve küçük kas motor becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin yayıncılık.
- Yıldızbaş, F., ve Aslıyüksek, M. (2016). *Montessori Eğitiminin 4-5 Yaş Çocuklarının Motor Beceri, Görsel Algı ve Bellek, El-Göz Koordinasyonu ile Küçük Kas Becerilerinin Gelişimine Etkisinin İncelenmesi*. Turkish Studies (Elektronik), 11(3), 2407-2426.
- Yücesan, Y., ve Özyürek, A. (2017). *Montessori eğitimi alan ve almayan okul öncesi dönem çocuklarının problem ve davranışlarının incelenmesi*. LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 8(2), 215-226.
- Zakir, N. M. (2019). *Maria Montessori Eğitim Metodu*. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 6(12), 59-62.